

IV Međunarodni simpozijum
Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije

Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini

Zbornik apstrakata i radova

Pod pokroviteljstvom

*NJ.K.V. princeze Katarine i
NJ.K.V. prestolonaslednika Aleksandra Karađorđevića
i Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija
Republike Srbije*

17 - 19. oktobar 2024,
Opština Novi Beograd, Beograd, Srbija

Organizator kongresa

Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

Suorganizatori kongresa

Visoka zdravstveno-sanitarna škola
strukovnih studija „Visan“, Srbija

Univerzitet "Bijeljina" Bijeljina, Bosna i
Hercegovina

Fakultet zdravstvenih studija
Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska

Medicinska škola „Nadežda Petrović“,
Zemun

Akademija vaspitačko – medicinskih
strukovnih studija, Odsek Čuprija

Asocijacija za dezinfekcija i sterilizacija na
Makedonija

Fakulteta za vede o zdravju, Univerza na
Primorskem, Izola, Slovenija

Adonis d.o.o.

Opština Novi Beograd

GSP Beograd

Master Clean Express, Subotica

Hexagon, Soko Banja

Čaj Soko Banja

Zlatiborac d.o.o.

IV Međunarodni simpozijum UZPS „Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini“
- Zbornik apstrakata i radova -

Izdavač: Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije -
UZPS
Beograd, Zemun, Rade Končara 71
Tel/faks: 011/373-19-91□
E-mail: predsednica.uzps@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik: Dr Ivanka Adžić

Priprema i tehnička obrada: Vladimir Radak
Tel: 060/140-86-24
E-mail: vradak@gmail.com

Štamaprija: Sirius & Color Design

Mesto štampanja: Čoka

Godina izdavanja: 2024.

Tiraž: 80

ISBN-978-86-900449-5-5

CIP - Katalogizacija u publikaciji□
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
61(082)(0.034.2)
614.2(082)(0.034.2)

Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije „Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini“ (2024; N. Beograd)

Zbornik apstrakata i radova [Elektronski izvor] / IV Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije „Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini“; [organizator kongresa Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije]; [glavni i odgovorni urednik Ivanka Adžić]. - Beograd : Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije - UZPS, 2024 (Beograd: Sirius & Color Design). - 1 elektronski optički disk (DVD) ; 12 cm

Sistemske zahteve: Nisu navedeni. - Nasl. sa naslovne strane dokumenta. - Tiraž 80. - Radovi na više jezika. - Tekst lat. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Summaries.

ISBN-978-86-900449-5-5

a) Holistički pristup - Zbornici b) Zdravstvo - Zbornici

Sadržaj

<i>Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini</i>	9
Ivanka ADŽIĆ ^{1,4} , Svetlana BANOVIĆ ² , Marko VOJVODIĆ ³ , Vera SIMIĆ ^{2,4} ¹ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR ² Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija Visan ³ Medicinska škola „Beograd“ ⁴ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija	
<i>Veštačka inteligencija kao značajan deo medicine</i>	14
Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA ¹ , Gordana PANOVA ¹ , Blagica PANOVA ² ¹ Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija ² PZU - Fizio-medika, Kočani, S. Makedonija	
<i>Holistički pristup u eliminaciji osećaja umora – koliko je efikasan?</i>	21
Dušan VEŠOVIĆ ¹ , Jelena GLIGORIJEVIĆ ^{1,2} , Biljana ILIĆ ¹ , Bojan JAŠOVIĆ ^{1,3} , Goran PETROVIĆ ^{1,2} , Vesna SLEPČEVIĆ ^{1,4} , Kristina VOJVODIĆ ¹ , Sava MITIĆ ¹ , Marko VOJVODIĆ ¹ , Marija PERIĆ ¹ ¹ VISAN visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija, Beograd, Srbija ² Univerzitetski klinički centar Srbije, Beograd ³ Klinički centar Zvezdara, Beograd, Srbija ⁴ Gradski zavod za javno zdravlje, Beograd, Srbija	
<i>Uloga efikasne komunikacije u edukaciju zavisnosti od alkohola kod mladih pacijenata</i>	24
Aleksandar SERAFIMOV ¹ , Gordana PANOVA ¹ , Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA ¹ , Svetlana JOVEVSKA ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
<i>Angažman medicinske sestre-tehničara u realizaciji zdravstvene nege obolelih od multiplog mijeloma tokom primene inovativne terapije</i>	25
Nataša TREBALJEVAC ¹ ¹ Klinika za hematologiju, Univerzitetski klinički centar Srbije	
<i>Stil života pacijenta sa povišenim krvnim pritiskom</i>	34
Gordana STOJKOVIĆ ^{1,4} , Ivanka ADŽIĆ ^{2,4} , Vera SIMIĆ ^{3,4} , Spomenka STANOJKOVIĆ ⁴ ¹ Dom zdravlja Paraćin ² Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR ³ Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija Visan ⁴ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
<i>Realizovanje adekvatnog psihosocijalnog pristupa u odnosu na onkološke pacijente i njihove porodice</i>	35
Svetlana BANOVIĆ ^{2,3} , Ivanka ADŽIĆ ^{1,3} ¹ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR ² Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija VISAN, Beograd, Srbija ³ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
<i>Priziv savesti zdravstvenih radnika – osnovno ljudsko pravo?</i>	36
Sandra BOŠKOVIĆ ¹ , Marija SPEVAN ¹ , Daniela MALNAR ¹ , Deana ŠVALJUG ¹ , Slaven MEĐIMUREC ¹ ¹ Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, Hrvatska	

Primena motivacionog intervjua u lečenju gojaznosti	38
Jelena GLIGORIJEVIĆ ¹ , Andrijana ZUBER ² , Sava MITIĆ ² , Biljana ILIĆ ² , Vesna SLEPČEVIĆ ^{2,3} , Anita MILANOVIĆ ² ¹ Univerzitetski klinički centar Srbije ² Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija VISAN, Beograd, Srbija ³ Gradski zavod za javno zdravlje Beograd	
Značaj prevencije i edukacije pacijenata o vaskularnim oboljenjima - uloga medicinskih sestara	40
Anđelka ŽUNIĆ ¹ ¹ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija	
Oštećenje bubrega uzrokovano jednim kontrastom – drama ili fama?	43
Jasna TRBOJEVIĆ-STANKOVIĆ ^{1,2} ¹ Klinika za urologiju, KBC „Dr Dragiša Mišović – Dedinje“, Beograd, Srbija ² Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu	
Primjena holističkog pristupa u medicini	51
Gordana PANOVA ¹ , Svetlana JOVEVSKA ¹ , Gordana KAMČEVA–MIHAILOVA ¹ , Aleksandar SERAFIMOV ¹ , Mire SPASOV ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
Značaj malnutricije hospitalizovanih bolesnika	53
Jelena GLIGORIJEVIĆ ¹ , Dušan AVRAMOVIĆ ² , Vesna SLEPČEVIĆ ^{2,3} , Marko MILANOV ² , Andrijana ZUBER ² , Miloš VOJINOVIĆ ² ¹ Univerzitetski klinički centar Srbije ² Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija „Visan“ ³ Gradski zavod za javno zdravlje Beograd	
Holistički pristup pacijentima sa oboljenjima vena donjih ekstremiteta	55
Marija VELIĆ ¹ ¹ Opšta bolnica Čuprija, Čuprija, Srbija	
Metabolički sindrom - enigma ili uspeh u prevenciji	57
Sava MITIĆ ¹ , Simonida MITIĆ ² ¹ VZS VISAN Beograd ² New Med d.o.o.	
Holistički pristup u psihoanalizi	59
Nada TRIFKOVIĆ ¹ ¹ Visoka sportska i zdravstvena škola, Beograd, Srbija	
Uloga medicinske sestre u edukaciji i lečenju obolelih od dijabetesa	63
Gordana PANOVA ¹ , Svetlana JOVEVSKA ¹ , Gordana KAMČEVA MIHAILOVA ¹ , Aleksandar SERAFIMOV ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
Uloga zdravstvenog radnika u edukaciji i lečenju bolesnika od raka pluća	71
Svetlana JOVEVSKA ¹ , Gordana PANOVA ¹ , Gordana KAMČEVA MIHAILOVA ¹ , Aleksandar SERAFIMOV ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	

<i>Aortofemoralni bypass - sestrinske intervencije</i>	73
Tatjana BOROVIĆ ^{1,2} ¹ Klinika za anesteziju, Vojno medicinska akademija, Beograd, Srbija ² Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
<i>Parental involvement in diabetes management and children's health - related quality of life during the covid-19 pandemic</i>	80
Mirjana SMUĐA ^{1,2} , Dejan ŽIVANOVIĆ ^{1,3} , Jovan JAVORAC ^{1,4} , Bela KOLARŠ ^{1,5} , Ivana MINAKOVIĆ ^{1,5} ¹ University of Novi Sad, Faculty of Medicine, Republic of Serbia ² Academy for Applied Studies Belgrade, Department of Higher Medical School, Republic of Serbia ³ College of Human Development, Department of Psychology, Republic of Serbia ⁴ Institute for Pulmonary Diseases of Vojvodina, Sremska Kamenica, Republic of Serbia ⁵ Health Center Novi Sad, Republic of Serbia	
<i>Komunikacija sa pacijentima sa komplikacijama od post-covid 19</i>	82
Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA ¹ , Gordana PANOVA ¹ , Svetlana JOVEVSKA ¹ , Aleksandar SERAFIMOV ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
<i>Dijabetes melitus kod dece i proces zdravstvene nege i obrazovanja</i>	83
Nadica KOCEVA ¹ , Ivica SMOKOVSKI ² , Gordana PANOVA ² , Svetlana JOVEVSKA ² ¹ JZU Opšta bolnica, Štip, S. Makedonija ² Fakultet medicinskih nauka Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
<i>Holistički pristup i novine u obstetriciji i ginekologiji</i>	88
Andreja GLIŠIĆ ^{1,2} ¹ Klinika za ginekologiju i akušerstvo, Univerzitetski klinički centar Srbije ² Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu	
<i>Holistički pristup i ginekološka hirurgija</i>	90
Mr sc. med. dr Miloš Radović ¹ ¹ Klinika za ginekologiju i akušerstvo UKCS, Odeljenje dnevne bolnice i planiranja porodice	
<i>Inovativna organizaciona kultura u zdravstvenim organizacijama - studija slučaja Doma zdravlja Zemun</i>	94
Aleksandra CVETKOVIĆ ¹ , Ana MILJKOVIĆ ^{2,3} ¹ Dom zdravlja Zemun ² Dom zdravlja Novi Sad ³ Medicinski fakultet Novi Sad, Univerzitet u Novom Sadu	
<i>Razvoj medicinske doktrine kroz sestrinsku praksu</i>	106
Svetlana NEŠOVIĆ ¹ , Milena PRPA ² , Marija BRADIĆ ³ ¹ DZ „Dr Milutin Ivković“, Palilula ² Urgentna radiologija UKCS ³ Klinika za ORL i MFH UKCS	
<i>Inovacije u sestinstvu</i>	107
Marija KARAKOLEVA-ILOVA ¹ , Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA ¹ , Gordana PANOVA ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	

Holistički pristup u sestrinstvu

112

Vera SIMIĆ^{1,2}, Ivanka ADŽIĆ^{2,3,4}, Jelena MILOVIĆ¹, Doroteja SIMIĆ², Spomenka STANOJKOVIĆ⁵

¹ Medicinska škola „Beograd“ Beograd

² Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

³ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR

⁴ Visoka zdravstveno–sanitarna škola VISAN

⁵ Klinika za nefrologiju UKCS

Zadovoljstvo pacijenata radom timova porodične medicine, Dom zdravlja Ilidža

114

Dženita HODŽIĆ¹

¹ Javna ustanova Kantona Sarajevo, Dom zdravlja Ilidža, Sarajevo, Bosna i Hercegovine

Holistički pristup ishrani kao temelj fizičkog zdravlja

115

Olivera JOVANOVIĆ¹, Sanja RISTIĆ¹

¹ Opšta bolnica Čuprija

Empatija kao temelj terapijskog odnosa medicinska sestra pacijent

116

Spomenka STANOJKOVIĆ¹, Ivanka ADŽIĆ², Vera SIMIĆ³, Ljiljana ĐUKIĆ⁴

¹ Klinika za nefrologiju UKCS

² Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR

³ Medicinska škola „Beograd“

⁴ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija

Učestalost stresa kod zdravstvenih profesionalaca

118

Jasmin KUNOVAC¹

¹ Javna ustanova Kantona Sarajevo, Dom zdravlja Ilidža, Sarajevo, Bosna i Hercegovine

Holistički pristup medicinske sestre sa pacijentima kod intrahospitalnih infekcija

119

Marija SAVIĆ¹

¹ Dom zdravlja Paraćin

Medicinske uniforme

121

Adisa OMEROVIĆ^{1,2}

¹ Javna ustanova Zdravstveni centar Brčko, Brčko, Bosna i Hercegovina

² PULS Udruženje anestetičara, medicinskih sestara/tehničara intenzivne terapije, reanimacije, urgentne medicine i transfuzije u BiH

Upotreba duhana kod zdravstvenih radnika

122

Nirmala BANDA¹

¹ Javna ustanova Kantona Sarajevo, Dom zdravlja Ilidža, Sarajevo, Bosna i Hercegovine

Govor o vašoj ličnosti

124

Spomenka STANOJKOVIĆ¹, Ivanka ADŽIĆ², Vera SIMIĆ³, Ljiljana ĐUKIĆ⁴

¹ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR

² Klinika za nefrologiju, Univerzitetski klinički centar Srbije

³ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija

Uloga sestre u javnom zdravstvu

126

Selma KRDŽALIĆ¹, Azra SARIHODŽIĆ²

¹ Zavod za javno zdravstvo tuzlanskog Kantona, Tuzla, Bosna i Hercegovina

² PULS Udruženje anestetičara, medicinskih sestara/tehničara intenzivne terapije, reanimacije, urgentne medicine i transfuzije u BiH

Smombie - društveni fenomen ili bolest zavisnosti

127

Vera SIMIĆ^{1,2}, Ivanka ADŽIĆ^{2,3,4}, Jelena MILOVIĆ¹, Doroteja SIMIĆ², Spomenka STANOJKOVIĆ⁵

¹ Medicinska škola „Beograd“, Beograd

² Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

³ Visoka zdravstveno – sanitarna škola VISAN

⁴ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR

⁵ Klinika za nefrologiju UKCS

Lica na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa - pripravnici srednje i visoke stručne spreme zdravstvenog usmjerenja na Tuzlanskom kantonu u periodu od 2019. do 2023. godine

129

Lejla SOFTIĆ¹, Merisa HUSIĆ¹

¹ Zavod za javno zdravstvo tuzlanskog Kantona, Tuzla, Bosna i Hercegovina

Monitoring dubine anestezija

131

Mevludin BABAJIĆ¹

¹ PULS Udruženje anestezičara, medicinskih sestara/tehničara intenzivne terapije, reanimacije, urgentne medicine i transfuzije u BiH, Tuzla, Bosna i Hercegovina

Psihosocijalna podrška i holistički pristup u jedinici intenzivne nege

133

Jelena MILOVIĆ¹, Vera SIMIĆ^{1,2}, Doroteja SIMIĆ²

¹ Medicinska škola „Beograd“

² Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije Beograd, Srbija

Porođaj u visokorizičnoj trudnoći

135

Danica RADULOVIĆ¹, Vera SIMIĆ^{1,2}

¹ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

² Medicinska škola „Beograd“ Beograd

Ocena radne sposobnosti kod povrede na radu – prikaz slučaja

137

Zaven DER – HAZARJAN¹

¹ Zdravstveni centar Valjevo, Srbija

Primjena holističkog pristupa u medicini

Gordana PANOVA¹, Svetlana JOVEVSKA¹, Gordana KAMČEVA–MIHAILOVA¹
Aleksandar SERAFIMOV¹, Mire SPASOV¹

¹ *Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija*

Svaka osoba je jedno jedinstveno, celo biće. Poslednjih godina usvojili smo opšti pristup čoveku, zanemarujući njegovu celovitost i različitost. Brz tempo svakodnevnog života znači nedostatak vremena. Nemamo vremena da se zaustavimo i bavimo svojim unutrašnjim potrebama i problemima. Ovo je takođe veliki problem, jer naša psiha tačno zna šta nam je potrebno da uravnotežimo svoje emocije, um i telo. Veza sa našim unutrašnjim ja je neophodna za opšte zdravlje i ravnotežu naše ličnosti.

Briga o pacijentima u paradigmatima medicine i sestrinstva, kao i paradigmatima naučnog istraživanja, u poslednjoj deceniji dramatično se pomerila u polje holističkih pristupa. Pacijent nije samo osoba sa određenom vrstom bolesti, već prvenstveno pojedinac, koji manje-više suvereno ostvaruje svoja prava i dužnosti u svom društvenom krugu. Ona ima svoju ulogu u društvu, kroz koju se u izvesnoj meri identifikuje i iz nje potom crpi snagu da se nosi sa raznim izazovima. Ovde se oslanjamo na pretpostavku da je subjekt pacijent, a takav, sa svojim životnim navikama, stilom, društvenim krugom, ekonomskim mogućnostima i drugim životnim i životnim okolnostima.

Takođe, studije iz oblasti sestrinstva i opštih medicinskih nauka, dosledno pokazuju pozitivne efekte sveobuhvatnog pristupa pacijentu, s obzirom na njegovo psihičko i fizičko stanje. Ovo poslednje nas je dovelo do pitanja koje su to odrednice koje definišu sveobuhvatan ili holistički pristup i koliko je široko obim takvog razmatranja.

Reč „holistički“ potiče od grčke reči „holos“, što znači „ceo“. To znači videti čoveka kao celinu, nepodeljenu na delove, telo, um i psihu. Sve tri komponente predstavljaju ličnost na tri različita nivoa, koji su usko povezani i deluju zajedno, kao celina. Ako je jedna od ove tri komponente van ravnoteže, to utiče na druge dve. To znači da fizička povreda utiče i na naše misli, osećanja i raspoloženje. Holistička medicina je sveobuhvatan pristup zdravlju. Uzimaju se u obzir svi aspekti života, navike, ishrana, san, fizička aktivnost, lični problemi, emocionalno stanje, fizičke bolesti.

Reč holizam podrazumeva pronalaženje i uklanjanje unutrašnjih i spoljašnjih izvora, koji narušavaju ravnotežu. Bolest nije iznenađenje, bolest nastaje nakon što se ova ravnoteža naruši. Većinu vremena osoba zna šta se dogodilo u njegovom životu, šta je izazvalo i podstaklo bolest. Da bi došlo do izlečenja, on mora da pokrene promenu u svojoj svesti.

To u praksi znači promenu životnih navika na svesnom nivou i uspostavljanje novog stila života za postizanje cilja, oporavak i povratak u prirodno stanje harmonije. Održavanje punog telesnog potencijala zahteva energiju, zdrav ritam budnosti i sna,

mentalnu bistrinu, otpornost na infekcije i stres, emocionalnu ravnotežu, dobro fizičko stanje, zdravu ishranu, zdrav porođajni odnos.

Zdravlje nije samo odsustvo bolesti...

Čoveku je najlakše da traži od lekara da mu reši sve probleme, ali je to nemoguće. Kada se pristupa zdravlju, čovek je aktivan i ravnopravan učesnik u procesu lečenja. Osoba je odgovorna za svoje zdravlje i ishod lečenja. On je jedna celina, telo, um i duh. Svi sistemi u telu rade zajedno efikasno i čudesno i ne treba da budemo nezahvalni. Naše telo nam šalje znakove koji govore „nisam dobro“, ali ih mi ignorišemo („danas nemam vremena da razmišljam o tome“) i rizikujemo da preraste u ozbiljniji zdravstveni problem.

Svaka osoba aktivno gradi svoje zdravlje. Zdravim životnim navikama i brigom o svom fizičkom i duhovnom zdravlju sprečavate bolesti, a kada se pojave, olakšavaju njihovo lečenje. Kao što brinemo o svom domu, finansijskoj sigurnosti, automobilu, tako i mi treba da vodimo računa o svom zdravlju, kontrolišemo koliko možemo, a nije malo. Možemo mnogo.

Ključne reči: holizam, sveobuhvatan pristup, lečenje pacijenata, interdisciplinarno zdravlje, nega